

העותרת: האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 580011567

ע"י ב"כ עו"ד עודד פלר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד-חיו
ו/או עביר ג'ובראן ו/או טל חסין ו/או ניצן אילני ו/או הגר שחטר ו/או רעות שאער
ו/או הילה שרון

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

נגד

- המשיבים: 1. הממונה על העמדת המידע לציבור במשרד המשפטים
2. הסניגוריה הציבורית
3. שירות בתי הסוהר

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
רח' מח"ל 7, ירושלים, 9149301, ת"ד 49333
טל': 02-5426020 ; פקס: 02-5898823
דוא"ל: ez_jer@justice.gov.il

עתירה מנהלית

בעניין חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

בית המשפט מתבקש להורות למשיב 1 למסור לעותרת מידע כדלקמן:

א. את כל דוחות הביקורת שחוברו בידי המבקרים הרשמיים בבתי הסוהר מטעם הסניגוריה
הציבורית ואת המענה מטעם שירות בתי הסוהר (להלן: **שב"ס**) לדוחות אלה, שנמנו בפסק דינו
של בית המשפט הנכבד מיום 31.3.2025 בעת"ס 13406-01-25 **האגודה לזכויות האזרח בישראל**
נ' הממונה על העמד המידע לציבור במשרד המשפטים.

ב. את יתר דוחות הביקורת שחוברו בידי המבקרים הרשמיים בבתי הסוהר מטעם הסניגוריה
הציבורית ומטעם גורמים אחרים במשרד המשפטים החל מיום 1.10.2023 ואת המענה מטעם
שב"ס לדוחות אלה.

סמכות: לבית משפט זה הסמכות העניינית לדון בעתירה לפי סעיף 17(א) לחוק חופש המידע,
התשנ"ח-1998 (להלן: **חוק חופש המידע** או **החוק**) ופרט 2 לתוספת הראשונה לחוק בתי משפט
לעניינים מנהליים, התש"ס-2000. לבית המשפט הנכבד סמכות מקומית לדון בעתירה שכן מקום
מושבם של המשיב 1, שקיבל את ההחלטות מושא העתירה (ע/3, ע/4 ו-ע/7), בירושלים.

האגרה: 2,273 ₪ בהתאם לפרט 20 לתוספת לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007.

הליך נוסף: אין הליך נוסף תלוי ועומד בעניינים הנוגעים לעתירה זו.

הרקע לעתירה

1. סימן ב' לפרק ג' לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן: **הפקודה**) עוסק במבקרים רשמיים בבתי הסוהר. סעיף 71 לפקודה קובע, כי על שר המשטרה (כיום השר לביטחון לאומי (להלן: **השר**)) למנות מבקרים רשמיים בבתי הסוהר. בכל שנה מסמיך השר עורכי דין המוצעים על ידי לשכת עורכי הדין לשמש כמבקרים רשמיים, וכן עורכי דין ממושרד המשפטים, לרבות מטעם הסניגוריה הציבורית, היא המשיבה 2 (ר' הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.1201, "ביקורים במתקני כליאה" (עדכון אחרון אוגוסט 2020) (להלן: **הנחיית היועמ"ש**)).

2. מבקר רשמי "רשאי בכל עת להיכנס לבית סוהר שהוסמך לבקר בו ולבדוק את התנאים שבו, את דרכי הטיפול באסירים, את ניהולו התקין של בית הסוהר והתאמתם של כל אלה להוראות הדין ולהוראות אחרות" (סעיף 72א(א) לפקודה). אין צורך להודיע על עריכת ביקורת רשמית מבעוד מועד. לשם ביצוע התפקיד רשאי כל מבקר רשמי "להיכנס לכל מקום בבית הסוהר ולשוחח עם כל אסיר" (סעיף 72א(ב) לפקודה), "אף שלא בנוכחות מנהל בית הסוהר או אדם אחר" (סעיף 72ג לפקודה). אסירים זכאים לפנות דרך מנהל בית הסוהר למבקר רשמי ולבקש להיפגש עמו (סעיף 72ב לפקודה). מנהל בית הסוהר וכל עובד בו מצווים למסור למבקר הרשמי, לפי דרישתו, "כל מידע, מסמך או דבר שידרוש לצורך מילוי תפקידו". את הביקור יש לסכם בדין וחשבון (סעיף 72ה לפקודה) (להלן: **דוח ביקורת**).

3. שב"ס, המשיב 3, אימץ פקודה ייעודית בעניין "מבקרים רשמיים בבתי הסוהר" (פקודת נציבות בתי הסוהר מספר 03.04.00, עדכון אחרון ביום 25.8.2024) (להלן: **פקודת הנציבות**). פקודת הנציבות מבהירה, כי המבקרים הרשמיים רשאים להיכנס בכל עת לכל בית סוהר ולבדוק את התנאים ודרכי הטיפול באסירים, לרבות תנאי החזקתם, תנאים סניטריים ותברואתיים, תעסוקת אסירים, פעילויות פנאי, חינוך, טיפול ושיקום, ואת ניהולו התקין של מתקן הכליאה (סעיף 8 לפקודת הנציבות). דוח הביקורת מועבר לראש מחלקת ביקורת בשב"ס, אשר מגבש לו מענה (סעיף 11 לפקודת הנציבות). דוח הביקורת, לרבות התייחסות שב"ס אליו, מופץ במאוחד על ידי המבקר הרשמי לשר, לנציב בתי הסוהר, למחלקת הביקורת בשב"ס ולמפקד מתקן הכליאה המבוקר (סעיף 12 לפקודת הנציבות, שם מכונים דוח הביקורת בצירוף התייחסות שב"ס אליו "דוח הביקור הסופי").

4. הנחיית היועמ"ש קובעת, כי אין מניעה מכוח חוק חופש המידע למסור את דוחות הביקורת, וזאת "בכפוף לחריגים מטעמי ביטחון המדינה, פרטיות וכיוצא באלה (סעיף 9 לחוק)". עוד קובעת הנחיית היועמ"ש, כי המבקר הרשמי יחלק את הדוח לחלק גלוי, אותו ניתן יהיה למסור או לפרסם, ולחלק חסוי, בו ייכללו תלונות ספציפיות של כלואים ונושאים שיש מקום שיהיו חסויים מכל סיבה שהיא, כאמור בסעיף 11 לחוק חופש המידע (סעיף 11 להנחיית היועמ"ש). ועוד – לאחר 60 ימים ממועד העברת הדוח לשב"ס, "ניתן יהיה לפרסם את החלק הגלוי של הדו"ח, בצירוף תגובת הגורמים האמורים לדו"ח, אם ניתנה" (סעיף 12 להנחיית היועמ"ש).

5. גם מתוך הסניגוריה הציבורית מתמנים על ידי השר מבקרים רשמיים, והסניגוריה רואה בכך חלק משמעותי בתפקידה. הסניגוריה אף מפרסמת דוחות תקופתיים אודות תנאי מעצר, מאסר

וכליאה על בסיס דוחות הביקורת הרשמיים הנערכים על ידי המבקרים מטעמה. כך הדברים מובאים באתר האינטרנט של הסניגוריה הציבורית:

"במסגרת הביקורים הרשמיים במתקני הכליאה בוחנים אנשי הסניגוריה הציבורית את תנאי החזקתם של עצורים ואסירים, וממצאי הביקורים מועברים בדוחות מפורטים לדרגים הבכירים ביותר האחראים לנושא, לרבות השר לביטחון פנים, היועץ המשפטי לממשלה ונציב בתי הסוהר. דוחות ביקורים רשמיים שנערכו במתקני מעצר בבתי המשפט נשלחים בנוסף גם לשר המשפטים, למנהל בתי המשפט ולנשיאי בתי המשפט הרלוונטיים. דוחות הביקורים הרשמיים המועברים על ידי הסניגוריה הציבורית זוכים להתייחסות רצינית של הגורמים הרלוונטיים, ופעמים רבות יש בהם כדי להביא לתיקונם של ליקויים רבים המביאים לשיפור תנאי החזקתם של הכלואים ותנאי מחייתם.

מדי שנה, נוהגת הסניגוריה לפרסם דוח מסכם המהווה ריכוז של הממצאים שנמצאו בביקורים רשמיים, וכן מידע אודות ליקויים קשים בתנאי הכליאה אשר נאסף על ידה במהלך עבודתה השוטפת.

אנשי הסניגוריה הציבורית רואים בעריכת הביקורים הרשמיים במתקני הכליאה חלק חשוב בתפקידם. מעבר לכך שהסניגוריה הציבורית מופקדת על הגנתם ועל שמירת זכויותיהם של רבים מהשוהים במעצר או במאסר במסגרת ההליכים הפליליים הננקטים נגדם, אנשי הסניגוריה הציבורית רואים בשמירה קפדנית על זכויותיהם ועל כבודם של מי שהחברה שוללת, על פי דין, את חירותם, את אחד המבחנים המרכזיים לשמירה על זכויות האדם במדינת ישראל."

6. כמו הסניגוריה הציבורית, גם מקרב יחידות אחרות במשרד המשפטים, כגון מחלקת ייעוץ וחקיקה ופרקליטות המדינה, מתמנים מבקרים רשמיים.

הבקשות מושא העתירה וההליך בעת"ם 13406-01-25

7. ביום 1.10.2024 פנתה העותרת למשיב 1 (להלן: **המשיב**) בשתי בקשות וביקשה לקבל מידע אודות ביקורים שערכו מבקרים רשמיים מטעם הסניגוריה הציבורית מיום 1.10.2023 ועד למועד המענה לבקשה, וביקורים שערכו באותם מועדים מבקרים רשמיים מטעם יחידות אחרות במשרד המשפטים. בכל אחת מהבקשות המשיב התבקש למסור מידע באילו בתי סוהר ובאילו אגפים בבתי הסוהר נערכו ביקורים ומתי; למסור אילו מהביקורים, אם בכלל, היו ביקורי פתח; ולהעביר העתקים של כלל דוחות הביקורת שחוברו לאחר כל אחד מהביקורים, וכן את המענה מטעם שב"ס לדוחות הביקורת.

העתק בקשת חופש המידע מיום 1.10.2024 בעניין ביקורות רשמיות שנערכו על ידי הסניגוריה הציבורית מצ"ב ומסומן ע/1.

העתק בקשת חופש המידע מיום 1.10.2024 בעניין ביקורות רשמיות שנערכו על ידי יחידות אחרות במשרד המשפטים מצ"ב ומסומן ע/2.

8. ביום 24.12.2024 נתקבלה תשובה לבקשה בעניין הביקורות הרשמיות שערכה הסניגוריה הציבורית (להלן: **המענה**). נמנו 26 ביקורים שנערכו החל מיום 1.10.2023 ועד ליום מתן המענה. צוין, כי הביקורים התקיימו בתיאום מראש עם גורמי שב"ס הרלוונטיים, וכי לא נערכו ביקורי פתע. המשיב דחה את הבקשה להעביר את כלל דוחות הביקורת ומענה שב"ס להם, תוך שהוא מסתמך על סעיף 8(1) לחוק חופש המידע, בתואנה כי "מדובר בהקצאת משאבים בלתי סבירה אשר תסיט את היחידה ממשימותיה השוטפות ותפגע בתפקודה. לא ניתן להעביר את כלל דוחות הביקורת עצמם שכן הדבר כרוך בתהליך מורכב ולעתים ממושך של צנזורה ובדיקת הדוחות בין מספר גורמים כדי להכריע לגבי המידע שאותו ניתן להעביר".

העתק מענה המשיב מיום 24.12.2024 לבקשה בעניין ביקורות רשמיות שנערכו על ידי הסניגוריה הציבורית מצ"ב ומסומן ע/3.

9. על רקע זה הוגשה ביום 6.1.2025 העתירה בעת"ס 13406-01-25 בדרישה למסור את דוחות הביקורת.

10. בעוד עתירה זו מתנהלת התקבל ביום 16.2.2025 מענה זהה גם לבקשה בעניין הביקורת הרשמיות שנערכו על ידי היחידות האחרות במשרד המשפטים. נמנו 22 ביקורים שנערכו מאז 1.10.2023 ועד ליום מתן המענה. גם הפעם צוין, כי הביקורים התקיימו בתיאום מראש. גם הפעם המשיב דחה את הבקשה להעביר את כלל דוחות הביקורת ומענה שב"ס להם, תוך שהוא מסתמך על סעיף 8(1) לחוק חופש המידע, בתואנה כי "מדובר בהקצאת משאבים בלתי סבירה".

העתק מענה המשיב מיום 16.2.2025 לבקשה בעניין ביקורות רשמיות שנערכו על ידי היחידות האחרות במשרד המשפטים מצ"ב ומסומן ע/4.

11. במסגרת עת"ס 13406-01-25 הגיעו הצדדים להסכמה דיונית, כי הבקשות קשורות אחת בשנייה, וכי העותרת תמתין עם הגשת עתירה בעניין ההחלטה בנוגע לביקורות הרשמיות שנערכו על ידי היחידות האחרות במשרד המשפטים, כך שהצדדים יוכלו לשקול את צעדיהם בהתאם להכרעה באותו הליך.

12. ביום 23.3.2025 הגישו המשיבים את תגובתם המקדמית לעתירה, במסגרתה פירטו את הליך העבודה הנדרש, לטענתם, לצורך פרסום הדוחות. בתגובתם הכירו המשיבים "בחשיבות הציבורית של גילוי המידע המבוקש" (פסקאות 21 ו-30 לתגובה), ואולם שבו וטענו שמדובר בהקצאת משאבים בלתי סבירה.

העתק התגובה המקדמית מיום 23.3.2025 מצ"ב ומסומן ע/5.

13. ביום 31.3.2025 התקיים דיון בעתירה בפני כב' השופט יורם נועם. במהלך הדיון קיבלו הצדדים את הצעת בית המשפט הנכבד, לה ניתן תוקף של פסק דין, ולפיה בתוך 70 ימים "ימציאו המשיבים לעותרת תשעה דוחות הנוגעים לביקורי הסניגוריה הציבורית מחודש אוקטובר ועד למועד המענה לבקשת חופש המידע, המתייחסים למתקני הכליאה שלהלן: שלושה ביקורים בכלא קציעות; שני ביקורים בכלא מגידו; ביקור אחד בכלא רמון; ביקור אחד בכלא שיטה ושני ביקורים בכלא דמון. המשיבים יהיו רשאים לבצע בדוחות מחיקות של מידע שלשיטתם אין גלגולו. לאחר קבלת הדוחות, תוכל העותרת להחליט אם להגיש עתירות בעניין הדוחות שהתקבלו, או לעתור לגילוי מלוא הדוחות, הן אלו שהתבקשו בעתירה והן אלו שהתבקשו בבקשות נוספות שלא נתקפו בעתירה זו" (להלן: **פסק הדין**).

העתק פרוטוקול הדיון ופסק הדין בעת"ם 13406-01-25 מצ"ב ומסומן ע/6.

14. המשיבים מיצו את מלוא מכסת הימים שנקבעה בפסק הדין, וביום 9.6.2025 לפנות ערב פנו לעותרת. במסגרת הודעתם לעותרת, לא המציאו את הדוחות שנקבע בפסק הדין שעליהם להמציא, אלא "החלטה" מטעם המשיב, שלהבדיל מן ההחלטה מושא העתירה (נספח ע/3), אינה חתומה על ידי גורם כלשהו בשמו.

15. על פי אותה "החלטה", המשיב "החליט" להעביר שלושה מבין הדוחות בלבד, שמתייחסים לביקורות על כליאתם של אסירים פליליים בבתי הסוהר דמון ושיטה. הפרק העוסק בכליאתם של אסירים ביטחוניים בבית הסוהר שיטה נמחק כולו.

16. את ששת הדוחות הנוספים, העוסקים בביקורות הנוגעות לכליאתם של אסירים ביטחוניים בבתי הסוהר מגידו, קציעות ורמון, "הוחלט" – בניגוד גמור לפסק הדין – שלא למסור כלל. הסיבה לכך: "טעמים של בטחון המדינה", לפי סעיף 9(א)(1) לחוק חופש המידע, **האוסר** למסור מידע.

העתק "החלטת המשיב" מיום 9.6.2025 מצ"ב ומסומן ע/7.

העתקי שלושת דוחות הביקורת שצורפו ל"החלטה" מצ"ב ומסומן ע/8.

העתקי תגובות שב"ס לשלושת דוחות הביקורת מצ"ב ומסומן ע/9.

17. כתב "הארץ" חן מענית בירר פרטים נוספים אודות סירובו של המשיב למסור לעותרת את הדוחות, ואת ממצאיו פרסם ביום 11.6.2025. על פי הפרסום, הסניגוריה הציבורית הסכימה לפרסום הדוחות בשלמותם, ומי שמנעו זאת הם משרד המשפטים והמשרד לביטחון לאומי, בשל החשש "שפרסום הדו"חות יפגע בתדמית המדינה בזירה הבינלאומית, וישפיע לרעה על מצב החטופים הישראלים בעזה". כך פורסם:

"המדינה מסרבת לחשוף דו"חות של הסניגוריה הציבורית על ביקוריה אצל אסירים ועצירים ביטחוניים מאז פרצה המלחמה, שבהם נטען כי העצורים מוחזקים בתנאי כליאה קשים ביותר – כך נודע ל"הארץ". על אף שבמסגרת עתירה שהגישה האגודה לזכויות האזרח התחייבה המדינה לפני בית המשפט כי תעביר את הדו"חות, לא מכבר היא חזרה בה והודיעה כי מטעמים של ביטחון המדינה הם לא יפורסמו. מקורות המעורים בהליך אמרו ל"הארץ" כי הסניגוריה הציבורית מוכנה לפרסם את הדו"חות בשלמותם, ומי שמונע זאת הם משרד המשפטים והמשרד לביטחון לאומי. לדבריהם, במשרדים חוששים שפרסום הדו"חות יפגע בתדמית המדינה בזירה הבינלאומית, וישפיע לרעה על מצב החטופים הישראלים בעזה.

בינאר עתרה האגודה לזכויות האזרח לבית המשפט המחוזי בירושלים בבקשה לקבל את הדו"חות מידי הסניגוריה הציבורית. האגודה ציינה אז כי הדו"חות נוגעים להיבטים קריטיים, ובהם תנאי המחיה של האסירים, תנאים סניטריים ותברואתיים, איכות הטיפול הרפואי, והצפיפות בתאי המאסר. בדיון שהיה בבית המשפט בסוף חודש מרץ סיכמו נציגי משרד המשפטים ושירות בתי הסוהר עם האגודה לזכויות האזרח, כי המדינה תעביר לאגודה

בתוך 70 יום תשעה דו"חות על ביקוריה בבתי כלא של אסירים פליליים וביטחוניים.

על פי המוסכם, מדובר בדו"חות על ביקורים בבתי הכלא קציעות, מגידו, דמון, שטה, ורמון – שבהם מוחזקים אסירים או עצורים ביטחוניים או פליליים. ועוד סוכם כי המדינה תוכל למחוק מהדו"חות מידע שלשיתתה אסור לחשוף. ההסכמה קיבלה תוקף של פסק דין מטעם בית המשפט. ואולם ביום שני הודיע משרד המשפטים לאגודה לזכויות האזרח כי לאגודה יועברו רק שלושה דו"חות הנוגעים לביקורים אצל אסירים פליליים – בניגוד למה שסוכם בפסק הדין. בנוסף הודיע המשרד כי אין להעביר את הדו"חות על הביקורים אצל האסירים והעצורים הביטחוניים בבתי הכלא קציעות, רמון ומגידו. על פי ההודעה, 'לאחר בחינה מעמיקה של המסמכים בשיתוף הגורמים הרלוונטיים, הריני להשיבך כי לעת הזאת לא ניתן יהיה להעביר את דו"חות הביקור מטעמים של ביטחון המדינה'.

המקורות המעורים בהליך אמרו 'להארץ' כי בדו"חות שהמדינה מסרבת להעביר נחשפו בין היתר ממצאים קשים על כך שהאסירים מוחזקים בתנאים קשים מאוד, וכי לעיתים נמנעו מהם מזון וטיפול רפואי מתאים. בנוסף, על פי הדו"חות, כמה מהאסירים ספגו אלימות והם מוחזקים בצפיפות בלתי נסבלת. בכמה מהתאים המותאמים לאכלס חמישה או שישה אסירים, למשל, מוחזקים עשרה אסירים או יותר. ועוד לדברי המקורות, רבים מהאסירים סבלו ממגיפת סקביאס חריפה שהתפשטה בבתי הכלא. יצוין כי הביקורים של הסגוריה בבתי המעצר והכליאה כוללים גם שיחות של נציגיה עם אסירים ועצורים המתארים את שעובר עליהם. המקורות שעימם שוחח 'הארץ' הביעו פליאה על האיסור לפרסם את הדו"חות, בין היתר מאחר שלדבריהם השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר וגורמים אחרים התפארו בפומבי על הקשחת תנאי המעצר של האסירים הביטחוניים ועל מניעת מזון מהם". (חן מענית "למרות פסיקת ביהמ"ש, המדינה מסרבת לחשוף דו"חות על מצב האסירים הביטחוניים" **הארץ** 11.6.2025).

העתק הכתבה מיום 11.6.2025 מצ"ב ומסומן ע/10.

18. לטעמה של העותרת, פסק דינו של בית המשפט הנכבד ברור וחד משמעי. המשיבים לא נדרשו לקבל החלטה חדשה, אלא להמציא תשעה דוחות קונקרטיים שצוינו בפסק הדין, והוסכם בדיון שיימסרו לעותרת. המשיבים ידעו מהם הדוחות ובמה הם עוסקים. הם התייחסו אליהם במענה לבקשת חופש המידע, בתגובה לעתירה ובדיון בפני בית המשפט הנכבד, ולא העלו בדעתם לטעון – לא במענה, לא בתגובה המקדמית ולא בדיון – כי חל **איסור** למסור אותם. זכרה של טענה זו לא בא, וממילא לא נדון. משום כך, לעמדת העותרת, התנהלותם של המשיבים מבזה את עקרון שלטון החוק, וחותרת תחת חובתן המוגברת של רשויות לכבד פסקי דין (על חובה זו ר', למשל, בג"ץ 4805/07 **המרכז לפלורליזם יהודי – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' משרד החינוך**, פ"ד סב(4) 571, 602-604 (2008)).

19. על רקע זה, העותרת הגישה ביום 11.6.2025 בקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, וביקשה לכופ את המשיב לציית לפסק הדין. ביום 24.6.2025 הוגשה תגובת המשיב, שסבר שיש לדחות את הבקשה. ביום 17.7.2025 קבע בית המשפט הנכבד, כי "מבלי לקבוע מסמרות... הרי שלכאורה ניתן ואף ראוי להכריע במחלוקת במסגרת עתירה חדשה. מומלץ לעותרת לשקול, להביא את המחלוקת בעניין המסמכים שבמחלוקת להכרעה חדשה, אגב התייחסות לששת הדוחות שלא נמסרו – כמסמכים שכל תוכנם נמחק, בזיקה לפסק הדין".

העתק החלטת בית המשפט בעת"ס 13406-01-25 מיום 17.7.2025 מצ"ב ומסומן ע/11.

מכאן העתירה.

המידע הפומבי על הקורות בבתי הסוהר מאז פרוץ המלחמה

20. בטרם נפנה לפירוט הטענות המשפטיות, הרי שלהשלמת התמונה ולצורך בחינת סירוב המשיב למסור את הדוחות, נבקש לעמוד בקצרה על המצב בבתי הסוהר מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" ובמיוחד במתקנים שבהם מוחזקים אסירים ביטחוניים, ועל המידע הפומבי בעניין זה.

21. הצפיפות הקשה בבתי הסוהר והתנאים הפיזיים אינם סוד. מאז פרוץ המלחמה המצב התדרדר עוד יותר והחמיר באופן חסר תקדים. הוראת שעה, המוארכת מעת לעת, מאפשרת ציפוף כלואים ללא הגבלה והלנתם על הארץ. בהתאם ל**דיווח שהועבר לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת** ביום 20.7.2025, מצבת הכלואים בשב"ס נכון ליום 30.6.2025 עמדה על 24,049 כלואים, עלייה של למעלה מ-7,690 כלואים מאז פרוץ המלחמה. כ-61% מכלל הכלואים – כ-94% מכלל הכלואים הביטחוניים וכ-36% מכלל הכלואים הפליליים – מוחזקים בשטח מחייה הקטן מ-3 מ"ר לכלוא, בתנאים שאינם עומדים בפעימה הראשונה שנקבעה בפסק הדין בבג"ץ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים** (13.6.2017) (להלן: עניין הצפיפות בבתי הסוהר).

22. נוסף על כך, מאז תחילת המלחמה פורסמו עדויות להפרות זכויות אדם חמורות ושיטתיות בבתי הסוהר, ובמיוחד במתקנים שבהם מוחזקים אסירים ביטחוניים. מן המתקנים והאגפים הביטחוניים נאספו עדויות זוועה חוזרות ונשנות על אודות מעשים מחרידים המתרחשים בבתי הסוהר ובמתקני המעצר: עינויים, התעללות, אלימות פיזית ומינית, מוות של עשרות, פציעה של כלואים, כבילה, שימוש באלות, בגז מדמיע ובכלבים, הרעבה של אסירים המתבטאת בתחושת רעב, באבדן משקל קיצוני, צום כפוי ואגירת מזון כדי לאוכלו פעם ביום, תנאי כליאה בלתי אנושיים ומשפילים (בהם: צפיפות קשה ודוחק, היגיינה ירודה ומגפת גרדת, קור, ניתוקי מים, היעדר שמש ואוויר ועוד), מניעת גישה לשירותים רפואיים, מניעת שינה, מניעת מפגש עם הצלב האדום ועוד.

23. בעניין זה ר', למשל: **דוח הנציב העליון של האו"ם לזכויות אדם** מיום 31.7.2024 בנוגע להחזקת כלואים מאז פרוץ המלחמה; **דוח עדויות כלואים של ארגון "בצלם"** מיום 5.8.2024, "ברוכים הבאים לגיהנום"; ע'אזי אבו ג'יאב **"השתיקה מול ההתעללות בעצורים פלסטינים מעידה על שינוי שחל בחברה הישראלית"** **מכון ון ליר** 20.2.2025.

24. הדברים מפורסמים תדיר אף ברשתות החברתיות ובתקשורת. ר' רק על קצה המזלג: יהושע (גיוש) בריינר **"מקורות: שב"ס הפחית את המזון לאסירים ביטחוניים ומסתיר את הנתונים על**

[כך" הארץ 26.6.2024 ; ע"אזי אבו ג'יאב "הם שמעו על מתקפת חמאס בעודם בכלא, וחייהם הפכו לגיהנום" שיחה מקומית 17.9.2024 ; אורן זיו "שחרור האסירות בגדה : אין חיים בכלא, זה היה למעשה בית קברות" שיחה מקומית 20.1.2025 ; "לא עובר יום בלי עינויים : רופאים מעזה מעידים על כליאתם בישראל" הגרדיאן \(עברית\) 28.2.2025 ; הגר שיזף "אסירים סובלים מתת-תזונה, חולים ומתים : השגרה של כלא מגידו" הארץ 4.7.2025 .](#)

25. עיתון "הארץ" סיכם לאחרונה חלק מהפרסומים בנושא במאמר מערכת, שכותרתו "פני בתי הכלא כפני המדינה" :

"התמונה הנשקפת מכלא מגידו מבהילה ממש. נער בן 16 השתחרר מבית הכלא כשהוא בתת משקל מסכן חיים וכל גופו מלא בסימנים של מחלת הסקביאס. נער בן 17 מת בכלא זמן קצר קודם לכן, אחרי שאף הוא הגיע לתת משקל – על פי החשד, זאת סיבת מותו.

תחקיר 'הארץ' ... מראה, כי שני הנערים הם חלק מתופעה של הזנחה רפואית, הרעבה, מחלות ואלימות, שנהפכו לחלק מהמאפיינים של בית הכלא תחת השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר.

אבל בן גביר אינו נושא באחריות לבדו. נציב שב"ס ומפקדי בתי הסוהר הם המבצעים של המדיניות הסדיסטית שהכתיב בן גביר. הם אלה שבמשמרתם ניתנות מנות מזון לא מספקות ובאיכות גרועה. הם מי שבבתי הכלא שהם ממונים עליהם לא ניתנים בגדים וסדינים להחלפה, והאסירים תחת משמרתם חולים ואינם מקבלים טיפול. הם גם אלה המאפשרים לאלימות להיות חלק ממנת חלקם היום יומית של אסירים בבתי הכלא.

המדיניות האכזרית הזאת גלויה לכל. למעשה, בן גביר מתגאה בה. ארגוני זכויות האדם מנסים לאתגר חלק מהמציאות הזאת בבג"ץ, בין היתר בעתירה נגד הקיצוץ במזון של האסירים הפלסטינים, אולם בית המשפט מאפשר את המשך החרפה הזאת בכך שאינו מזדרז להתערב בנעשה. בפועל, על פי העדויות שפורסמו בתחקיר, אפילו התפריט המצומצם ששב"ס הצהיר שהוא מספק לא ניתן לאסירים, והם יורדים במשקל ובריאותם מידרדרת.

כלא מגידו הוא אולי אחד הגרועים שבבתי הכלא, אבל אין הוא היחיד. על פי 'מועדון האסיר', מתחילת המלחמה מתו בבתי הכלא ובמתקני המעצר של הצבא 73 אסירים ועצורים פלסטינים. כלא קציעות הוא הכלא שמספר האסירים שמתו בו הוא הגבוה מכולם. בראיון עם אסיר משוחרר תושב הנגב, שנעשה לדובר האסירים הביטחוניים של חמאס, תואר גם חלק מהמצב בכלא קציעות: אגרופים לפני ואוכל לא מספק ולא מבושל הם המציאות היום יומית גם שם...

אסור להשלים עם תנאים כאלה בבתי הכלא, ולא חשוב מי האסירים המוחזקים בהם. למרבה הדאגה, לחרפה הזאת שותפים אנשים רבים מדי, שאינם נותנים את הדין על כך. המערכות האמורות לפקח עליהם מפוחדות אף

הן, והן מאפשרות למצב להימשך. ("פני בתי הכלא כפני המדינה" הארץ 7.7.2025).

26. ראש השב"כ היוצא, מר רונן בר, הציג במכתב מיום 26.6.2024 את המתרחש בבתי הסוהר כהפרה של הדין הבינלאומי. ראש השב"כ כתב עוד, כי "ישראל תתקשה להדוף את הטענות נגדה, שלפחות חלקן מבוססות, כך שהתנהלותה עשויה להיחשב פשע בינ"ל (יחס בלתי אנושי) והפרה של אמנות בינ"ל (האמנה נגד עינויים)". ראש השב"כ סבר, שיש "לבטל את המהלכים שחסרונותיהם עולים על יתרונותיהם", וציין בהקשר זה: התנהגות הגובלת בהתעללות (כל ההדגשות במקור).

העתק מכתבו של ראש השב"כ מיום 26.6.2024 מצ"ב ומסומן ע/12.

27. מדיניות זו, שעליה עמד ראש השב"כ, מקורה בהחלטותיו של השר, איתמר בן גביר. מיד עם כניסתו לתפקיד הכריז השר על "מהפכה" בתנאי הכליאה של האסירים הביטחוניים ועל הרעת תנאיהם. זוועות 7.10.2023 שימשו את השר ואת שב"ס כאמתלה על מנת לחולל את אותה "מהפכה". מאז פרוץ המלחמה הודו השר וגורמים בשב"ס בפה מלא בשורה של התבטאויות ציבוריות, כי מדובר במדיניות השר ושב"ס שמציית לו, ומוציאה לפועל. את הדברים [אמר](#), למשל, תת-גונדר (כיום גונדר) עירן נהון, יועמ"ש שב"ס, בכנס לשכת עורכי הדין ביום 28.5.2024:

"נהוג להגיד שהשבעה באוקטובר ניפץ קונספציה, אז גם בשב"ס נופצה קונספציה. ... אני לא מאשים את שב"ס במיוחד מאיפה שאני יושב. ... אני אומר את הדברים כהווייתם. בסופו של דבר שב"ס העדיף את השקט, אפילו אפשר להגיד שהתמכר לשקט. אבל שקט כמו שאתם יודעים, איך אומרים: שקט הוא רפש? אז שקט הוא רפש... קודם כל הם יקבלו את המינימום שבמינימום על פי החוק, על פי הדין ועל פי האמנות שיששראל מחויבת להן. לא גרם אחד יותר. אפשר להגיד ואמרנו, אמרנו זה תכלית ביטחונית, אבל אני לא פוסל, אני לא פוסל שזאת מדיניות, אני לא פוסל שזה מדיניות. ... טוב, אני אגיד, מדיניות זה לא מילה גסה. הוא השר לביטחון לאומי, זה התפקיד שלו לקבוע מדיניות. כל עוד המדיניות עומדת בתנאי החוק, מבחינתי אני לא רואה בזה בעיה, ושימו לב מה המדיניות: המדיניות היא בסופו של דבר להקשיח את תנאי הכליאה עד כדי שיקבלו את המינימום שבמינימום שמגיע להם על פי החוק, אז למה לתת יותר? אני לא מבין את הטענה הזאת. ... כמה שזה נשמע רע להגיד את זה, ואני לובש מדים של שב"ס, אבל שב"ס עבר מהפכה, והמפכה הזאת היא, נכון, במסגרת שביעי באוקטובר, היתה הזדמנות, וצר לי שזה המצב, זה טרגי שזה המצב, אבל יש בזה, והיתה בזה הזדמנות לשנות מדיניות".

28. השר העיד על מדיניותו זו במכתב ששלח לעותרת ביום 2.6.2024. במכתבו מסר השר, כי ההחלטה לקצץ במזונם של האסירים היא שלו, וכי היא מכוונת. תכלית הקיצוץ היא כפולה: הראשונה היא מדיניות השר, לפיה אסירים ביטחוניים פלסטינים צריכים לקבל פחות מאסירים אחרים, והתכלית השנייה הינה תכלית הרתעתית, קרי: הפחתת המזון נועדה להרתיע פלסטינים מפני ביצוע עבירות ביטחוניות, כדי שלא יכנסו ל"בתי הכלא של הכיבוש".

העתק מכתבו של השר לביטחון לאומי לעותרת מיום 2.6.2024 מצ"ב ומסומן ע/13.

29. הפרסומים בעניין מטעם השר ומטעם שב"ס הם רבים מספור, ונביא רק מיעוטם. כך, למשל, ביום 4.7.2024 פרסם שב"ס סרטון יחסי ציבור, ובו גורם מטעמו מראיין אסיר ביטחוני. נדגיש: הדברים צולמו על ידי שב"ס, שברור כי שולט באסיר שנמצא במשמורתו ובמצבו, והחליט מה הוא מבקש לשמוע ממנו ולפרסם לציבור. הסרטון פורסם על ידי ערוץ 14 ועל ידי השר ברשת X (טוויטר, לשעבר), ודווח כי צולם על ידי חטיבת המודיעין בשב"ס. האסיר מספר בסרטון בעברית על הפגיעות הקשות בזכויות האסירים הביטחוניים מאז 7.10.2023. הוא מתאר מגבלות קשות לאורך כל שעות היום, חוסר יכולת לנהל אורח חיים כלשהו ומדגים אף ענישה קולקטיבית. נשוב על כך: שב"ס פירסם בגאווה שהוא מעניש אסירים ביטחוניים באופן קולקטיבי. בעניין המזון מספר האסיר, כי האוכל שניתן עובר "חצי בישול", וזהו אוכל שאין לו טעם, כזה שנועד "רק בשביל לחיות". השר [שיתף את הסרטון](#) והוסיף מטעמו: "אל תיכנסו לגיהנום של בן גביר".

30. בדיווח מטעם השר ושב"ס בערוץ 14 תוארה המדיניות בגאווה, לרבות הלעג ברשתות לאסירים בשל הירידה הדרסטית במשקלם: "ברשתות החברתיות כינו את התופעה 'דיאטת אבו חטוב', ולועגים לתמונות של מחבלים שמתפרסמות עם יציאתם מהכלא, בהן המשוחררים נראים רזים וחיוורים בהשוואה למצב בו נעצרו." (נעמי רחלים ["הסוף לחגיגות בכלא: הדו"ח שחושף את תנאי הכליאה מתחילת המלחמה" ערוץ 14 29.7.2024](#)).

31. עוד מופע למצלמות התקיים ביום 27.11.2024, אז השתתף השר בישיבת הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, שכותרתה: "סקירת חבר הכנסת איתמר בן גביר, השר לביטחון לאומי, על פעולות משרדו". השר תיאר את מדיניותו ומעורבותו האישית בעניינים הנוגעים לתנאי הכליאה של האסירים הביטחוניים: "הכל ירד. הכל ירד. ... השינוי שהובלנו שם – מקלחות, טלפונים, הפקדות, פיקדונות, כסף שקיבלו – הכל נעצר, ואני רק מתפלל שנמשיך עם זה, שאף אחד לא יעצור אותנו. באו אליי לפני כמה חודשים, אמרו אולי שיקבלו פירות... בעיניי, אם לחטופים ולחטופות שלנו אין פירות אז יכולים לשכוח מזה, וצריכה להיות כאן איזו שהיא הדדיות, מה גם שלפי הדין הבינלאומי אנחנו לא חייבים לחלק פירות".

32. השר ונציב שב"ס מוסיפים לערוך "מופעים" לתקשורת, בהם נראים הם עצמם – השר והנציב – מלווים סוהרים עם אפודים, אלות וקסדות, שעה שהסוהרים משליכים רימוני הלם לתוך התאים, משפילים את האסירים ומענים אותם (ר', למשל, דיווחים מלווים בווידאו ב-Ynet, [וכן בערוץ 7](#)). התקשורת מוזמנת לתעד, ולראיין את השר והנציב על רקע הדברים. לו נחוצה הוכחה נוספת להתבהמות, הרי שבראשית חודש דצמבר 2024 ערכו השר והנציב "מופע" בהשתתפותם, עם סוהרים מלווים בכלבים גוררים מתאיהם בתנוחה מכאיבה אסירים ביטחוניים אזוקים מאחור, ומשכיבים אותם כשפניהם לארץ, וכל זאת עבור ערוץ "ישראל [בידור](#)" ברשת החברתית אינסטגרם. "מוות למחבלים! מוות למחבלים! מוות למחבלים!", [צעק השר מעל הבמה](#) בהפגנה מול בית המשפט העליון ביום 5.6.2025 בהתייחסו לאסירים, והכריז: "לקחנו להם את הכל... הם באים שמנים, יוצאים רזים!".

33. נציב שב"ס, רב-גונדר קובי יעקובי, דאג מצידו "להמציא" מחדש את הארגון והמשרתים בו, ולצאת עימם לקרב באסירים. אמנם, סעיף 76(א) לפקודת בתי הסוהר קובע, כי שירות בתי הסוהר "יעסוק בניהול בתי הסוהר, בהבטחת אסירים ובכל הכרוך בכך", אבל לדידם של רג"ד

יעקובי ושב"ס, הסוהרים הם מעתה "[לוחמי כליאה](#)". תפקידם של הסוהרים, על פי דברי הנציב, להילחם ב"זירה השמינית" שאותה, לשיטתו, מנהלת ישראל (ר', למשל, דברי הנציב בסרטון ל"ישראל בידור"). כלומר, בבתי הסוהר, על פי רג"ד יעקובי, מתנהלת מלחמה, וזוהי אחת מהזירות שבהן מעורבת מדינת ישראל בימים אלה. האסירים הביטחוניים הם האויב שהסוהרים נלחמים בו: "אנחנו קוראים לה זירה שמינית, כמו שיש לבנון, איראן ועיראק, יש זירה שמינית והיא קיימת והיא חיה ובעטת" (אלון חכמון "[דרמה בבתי הכלא](#)", **מעריב**, 20.11.2024). זהו, אם כן, המיתוג הפטרייטי שבחר נציב שב"ס לעינוי אסירים ביטחוניים.

34. בכל פעימה לשחרור חטופים דאג יעקובי לערוך לכלואים הפלסטינים ששחררו מופעי השפלה. כך, למשל, הורה לרכוש בכ-100 אלף ש"ח חולצות, שעליהן הודפס מגן דוד וכיתוב בערבית "לא נשכח ולא נסלח", והכריח את האסירים המשוחררים ללבוש אותן ולהצטלם איתן כשהם כורעים. "החלטה מטומטמת וילדותית שמסכנת את החטופים", אמר גורם ישראלי בכיר לתקשורת (ר': ברהנו טגניה, ניר דבורי וענבל טויזר "[החולצות שבהן הולבשו המתבלים ששחררו, והמתקפה של הבכיר הישראלי: החלטה ילדותית](#)" **N12** 15.2.2025; אור רביד "[100 אלף שקל על חליפות למחבלים: עלות הצעד של שב"ס](#)" **N12** 13.5.2025).

35. מדיניות ההתעללות המחרידה זוכה לפופולריות בקרב חלקים בציבור, שמבקשים לנקום בפלסטינים מאז 7.10.2023, ובמיוחד בכלואים שבהם. אצל אחרים מדיניות זו נתקלת בסירוב לגלות אמפתיה לסבל, כל עוד בידי חמאס מצויים חטופים ישראלים. אף השר ושב"ס חוזרים על כך. "בזמן שיש לנו חטופים רעבים ללחם בעזה", דברי השר, "המתבלים לא ייהנו מתנאי דה-לוקס" (שמעון הללי "[בן גביר: שב"כ רוצה להיטיב את תנאי המחבלים, ואם לא – לשחרר](#)", **ערוץ 14**, 1.7.2024).

36. זהו מסר קליט, והוא כמובן שקר מוחלט. ההתעללות באסירים הביטחוניים אינה תורמת להקלה בסבלם הנורא של החטופים או להחזרתם. אין ולו גורם ביטחוני אחד שטוען זאת. נהפוך הוא, ונפנה בעניין לעדותו המצמררת של שורד השבי, אלי שרעבי:

"הם באים אלינו ואומרים לנו: לא נותנים לאסירים שלנו אוכל, אתם לא תאכלו. מכים את האסירים שלנו, אנחנו נכה אתכם. לא נותנים להם מקלחת, אתם לא תקבלו מקלחת. כל הזמן זה שם." ([ראיון בתכנית "עובדה"](#), **קשת 12**, 27.2.2025).

37. שרעבי שב לישראל במשקל 44 ק"ג. בספרו האוטוביוגרפי, "חטוף" (סלע מאיר, 2025), הוא מוסיף ומתאר:

"השובים אוספים אותנו ומודיעים לנו שבגלל שהשר בן גביר אמר שהאסירים הפלסטינים מקבלים רק ארוחה אחת ביום, גם אנחנו נקבל רק ארוחה אחת ביום. ... אנחנו מתחננים בפניהם שלא יעשו את זה, מנסים לדבר איתם, לשכנע, לבקש. שום דבר לא עוזר. אנחנו יורדים לארוחה אחת ביום. אנחנו מתחילים להיות רעבים. מאוד. ... אנחנו כל כך רעבים. כל הזמן. הגוף שלי הולך ומתכווץ. הגוף של כולנו הולך ומתכווץ. אנחנו רואים את זה אחד על השני. שרשראות הברזל שמחוברות כל הזמן לרגליים שלנו הופכות רופפות יותר. הבשר שהיה צמוד אליהן הולך ונעלם."

38. העותרת ניהלה מספר הליכים משפטיים בעניינים הנוגעים למדיניות ההתעללות באסירים הביטחוניים, ושניים מהם עודם תלויים ועומדים בשעת הגשת עתירה זו: בג"ץ 1537/24 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ראש הממשלה**, העוסק בחובה להעביר מידע אודות כלואים לנציגי הצלב האדום ולאפשר לנציגיו ביקורים אצל הכלואים בבתי הסוהר ובמתקני המעצר; ובג"ץ 2858/24 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון לאומי**, העוסק בהרעבת האסירים.

39. בעקבות סירוב המשיב למסור את דוחות הביקורת לאחר פסק דינו של בית המשפט הנכבד בעת"ם 13406-01-25 פנתה העותרת לבית המשפט העליון בשני הליכים אלה, וביקשה כי יעניין במסגרתם, במעמד צד אחד, בכל דוחות הביקורת שנערכו על ידי כלל הגורמים במשרד המשפטים מאז פרוץ המלחמה במתקנים שבהם מוחזקים אסירים ביטחוניים. בית המשפט העליון נעתר לכך בשני התיקים, קיבל לעיונו את הדוחות, ובשני ההליכים קיים דיונים במעמד צד אחד – בבג"ץ 1537/24 ביום 2.7.2025 ובבג"ץ 2858/24 ביום 17.7.2025. בהחלטתו מיום 2.7.2025 בבג"ץ 1537/24 ציין בית המשפט העליון, כי אין בכך להתערב בהליכים על פי חוק חופש המידע, שמנהלת העותרת, בנוגע לדוחות.

המסגרת הנורמטיבית

40. עם כניסתו של אדם למאסר נשללת ממנו שורה ארוכה של זכויות אדם, והוא חשוף לפגיעות רבות נוספות בזכויותיו. לשם שמירה על סדר ומשמעת למנהלי בתי הסוהר ולסגל סמכות רחבה מאוד, וככל שכך הדבר "הפיתוי גדול עוד יותר להשתמש בה שלא לצורך וללא הצדקה של ממש" (בג"ץ 144/74 **לבנה נ' נציבות שירות בתי-הסוהר**, פ"ד כח(2) 686, 690 (1974)). קיומן של סמכות ויכולת שלילת חירויות רחבות מחייב שהדברים לא יעשו במחשכים: "כתלי בית הסוהר אינם 'חור שחור נורמטיבי', שמעבר לחומותיו אין זכויות ואין מגן" (עניין **הצפיפות בבתי הסוהר**, פסקה ל"ג לפסק הדין).

41. כאמור, אמנם הפגיעה בזכויות אדם היא אינהרנטית לכליאה, ואולם היא חמורה במיוחד בבתי הסוהר בישראל כיום. שב"ס סובל ממשבר כליאה חמור מזה שנים ארוכות ומצפיפות נוראה (ר' פסקה ב' בעניין **הצפיפות בבתי הסוהר**), ובית המשפט העליון פסק, כי משבר הכליאה והצפיפות פוגעים בליבת כבוד האדם של הכלואים (ר' פסקה ל"ט לפסק הדין). עוד כאמור, מאז פרוץ מלחמה "חרבות ברזל" המצב התדרדר עוד יותר והחמיר באופן חסר תקדים. הוראת שעה, המוארכת מעת לעת, מאפשרת ציפוף כלואים ללא הגבלה והלנתם על הארץ (ר' עניין **הצפיפות בבתי הסוהר**, החלטות מיום 20.6.2024 ומיום 6.4.2025). נוסף על כך, כאמור, מאז תחילת המלחמה פורסמו עדויות להפרות זכויות אדם חמורות ושיטתיות בבתי הסוהר.

42. בנסיבות אלה אין צורך להכביר מילים אודות חשיבותם של הביקורים הרשמיים במתקני הכליאה: "ביקורים אלה מהווים רכיב חשוב במערך הפיקוח והבקרה על תנאי הכליאה של אסירים ועצורים, על הניהול התקין של מתקני הכליאה, ועל הפעלת מתקני הכליאה על פי הוראות הדין" (ר' [מכתב מ"מ נשיא בית המשפט העליון, עוזי פוגלמן](#), לעותרת מיום 14.12.2023).

43. לגילוי דוחות הביקורת הרשמיים חלק חשוב בכך. ואכן, תכליתו המרכזית של חוק חופש המידע להבטיח ביקורת ראויה על רשויות השלטון ואת תפקודן התקין של רשויות ציבוריות (ע"מ).

6013/04 מדינת ישראל – משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד ס(4) 60, 75-72 (2006); ע"מ 11120/08 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל – רשות ההגבלים העסקיים, פסקה 7 לפסק דינה של השופטת ארבל (17.11.2010).

44. המשיב ייסד את סירובו למסור את דוחות הביקורת ואת מענה שב"ס להם תחילה על סעיף 8(1) לחוק חופש המידע, אשר קובע כי רשות רשאית לדחות בקשה לקבלת מידע אם "הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה". בהמשך לכך החליט שלא למסור את כל הדוחות שנוגעים לאסירים ביטחוניים בתואנה כי חל איסור למסור אותם לפי סעיף 9(א)(1) לחוק, בשל "טעמים של בטחון המדינה".

45. נפתח בטעמים האחרונים, קרי "בטחון המדינה". החלטת המשיב לתמוך החלטתו בטעם זה, כמו כל החלטה מינהלית, כפופה לכללי המשפט המינהלי, ובכלל זה למבחני הסבירות והמידתיות (ע"מ 3300/11 מדינת ישראל – משרד הביטחון נ' גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע, פסקה 13 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) עמית (5.9.2012)).

46. החלטת המשיב אינה עומדת במבחנים אלה.

47. ראשית, ככל החלטה שלטונית, גם החלטה זו צריכה להיות לתכלית ראויה, ודאי כזו המתיישבת עם תכליתו של חוק חופש המידע. סירוב לחשוף מעשי זוועה שמתרחשים בבתי הסוהר אינו תכלית ראויה. על בתי הסוהר להתנהל כדין:

"אין חולק כי המלחמה המתמשכת... מציבה אתגרים רבים לפתחה של המדינה, ובכלל זאת גם בהיבטי כליאה, נוכח ההיקף המשמעותי של הכלואים שנעצרו במהלך המלחמה. ואולם, נקודת המוצא אותה יש להדגיש היא שגם בימים אלה של מלחמה קשה, על המדינה לפעול במסגרת הדין. דברים אלה הם בגדר מושכלות יסוד בפסיקתנו" (בג"ץ 4268/24 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הביטחון, פסקה 24 לפסק דינו של מ"מ הנשיא פוגלמן (18.9.2024)).

ועוד:

"... די לנו במה שהתברר, כמו גם בעמדת המדינה, כדי לומר: מה שהיה לא עוד יהיה. הדרך היחידה להחזיק כלואים – במתקן 'שדה תימן' כמו גם בכל מתקן כליאה אחר – חייבת להיות הדרך שעליה מורה הדין. חובה זו אינה תלויה ואינה יכולה להיות מושפעת מהרקע להחזקתם של כלואים במתקן. בעמידה על כך מדינת ישראל מחויבת קודם כל לעצמה – כמדינת חוק. השאלה שהתעוררה בפנינו יורדת לשורשו של עקרון החוקיות החולש על הפעלת סמכויות שלטוניות ומחייב פעולה במסגרת החוק והתקנות בלבד. זהו יסוד מוסד של עקרון החוקיות. בהקשר זה אין להפריד בין עיקר לטפל ואין להסתפק ב'עיקר התנאים' או ב'ליבת ההגנות'. העיסוק בדברים קשה ומר בימים אלה של מלחמה, ולא כל שכן כאשר אחינו ואחיותינו נמקים בשבי אכזרי ברצועת עזה. אולם, בניגוד לארגוני הטרור, מדינת ישראל היא מדינת חוק, וגם בזה כוחה" (שם, פסק דינה של השופטת ברק-ארז).

48. אסור להתעלל באסירים. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מעניק הן הגנה שלילית, הן הגנה חיובית לכבודו של כל אדם באשר הוא אדם: "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם" (סעיף 2 לחוק היסוד), ו"כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו" (סעיף 4 לחוק היסוד). סעיף 11ב(ב) לפקודת בתי הסוהר מורה, כי "אסיר יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם לפגוע בבריאותו ובכבודו". "יש ליבת זכויות לאסיר – פלילי או ביטחוני. ליבה זו נובעת מכבוד האדם, ומהעובדה כי חירותו של האסיר הוגבלה" (דג"ץ 204/13 **צלאל נ' שירות בתי הסוהר**, פסקה 4 לפסק דינו של השופט הנדל (14.4.2015)). סעיף 10 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות קובע: "אנשים שנשללה חירותם ינהגו בהם ברוח אנושית ומתוך התחשבות בכבודו העצמי של האדם". עקרון זה משקף דין מנהגי, וחל בישראל על כלל האסירים והעצורים (בג"ץ 3278/02 **המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות צה"ל**, פ"ד נו(1) 385, 397 (2002)). אין להתעלל באסירים גם בשל האיסור על עינויים ועל יחס או עונשים אכזריים, בלתי אנושיים ומשפילים המעוגן בסעיף 7 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות וכן בסעיף 16 לאמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים. האיסור על עינויים הוא איסור קוגנטי, קרי, איסור שלא ניתן להתנות עליו אף בהסכם (ארנה בן נפתלי ויובל שני **המשפט הבינלאומי בין מלחמה לשלום** 393 (2006)). בהתאם, האיסור על עינויים או יחס וענישה אכזריים, בלתי אנושיים ומשפילים חל תמיד, ואף במצבי חירום (ר' סעיף 4 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות; סעיפים 1-2, 11, 16 לאמנה נגד עינויים).

49. ככל שהמשיבים סבורים, כי אם ייוודעו הדברים המתחוללים בבתי הסוהר בשל פרסום הדוחות, אזי יפגעו אינטרסים של המדינה, או חלילה ייפגעו חטופים, הרי שהדרך לטפל בכך היא לא על ידי הסתרת המידע על אודות עינויים והתעללות בבתי הסוהר, אלא על ידי כך שיחדלו את שב"ס מן המעשים האיומים והאסורים שהוא מעולל. המעשים הללו, כפי שתיארנו, הם ממילא פומביים ופוגעים בחטופים, שכן אי אפשר להסתירם. השר ושב"ס מפרסמים את הדברים מיוזמתם; אסירים מספרים לבאי כוחם מה מתחולל; ודאי שהדברים מתגלים לאחר שאסירים משתחררים מבתי הסוהר.

50. אדרבה, פרסום הדברים, לו יוביל את שב"ס לחדול, עשוי להגן הן על האינטרסים של מדינת ישראל, הן על החטופים. כדברי השופט לואי ברנדייס: "Sunlight is the best disinfectant" ("אור השמש הוא המטהר הטוב ביותר", כתרגומו של השופט (כתוארו אז) ברק בבג"ץ 1601/90 **שליט נ' פרס**, פ"ד מד(3) 353, 364 (1990)). הגנה על זכויות אדם ועל שלטון החוק היא, בסופו דבר, גם תכליתו של חוק חופש המידע: "הזכות לקבל מידע מרשויות ציבוריות היא אחת מזכויות היסוד במשטר דמוקרטי. ... נגישות רבה יותר למידע תסייע לקידום של ערכים חברתיים ובהם שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות האדם, ותאפשר גם בקרה טובה יותר של הציבור על מעשי השלטון" (המבוא לדברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע, התשנ"ז-1997, ה"ח 2630). ועוד: "דומה כי התכלית המרכזית של החוק היא מתן כלים לאזרח לקיים בקרה על רשויות השלטון ועל מעשיהן ומחדליהן, כדי ולהבטיח כיבודם על ערכים דמוקרטיים וחברתיים" (ע"מ 7678/16 **דרוקר נ' הממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד ראש הממשלה**, פסקה 24 לפסק דינו של השופט מזוז, והמובאות שם (7.8.2017)).

51. שנית, המצב המחריד בבתי הסוהר אינו סוד. השר ושב"ס מתגאים בדברים, מפרסמים וחוגגים אותם ללא הרף בתקשורת וברשתות החברתיות. הדברים מתועדים באינספור מסמכים

ופרסומים, לרבות במכתב של ראש השב"כ שזכה לפומבי. לא ברור מהי הרבות בהסתרת מדיניות, שהרשויות מפרסמות מיוזמתן, גאות בה, ומגוננות עליה בהליכים משפטיים.

52. שלישית, קשה להלום את ההחלטה לסרב לפרסם את הדוחות עם התנהלותם של המשיבים. המשיבים ידעו מה כוללים הדוחות ובמה הם עוסקים בעת הדיון בעת"ס 13406-01-25. הם התייחסו לדוחות הללו במענה לבקשת חופש המידע, בתגובה לאותה עתירה ובדיון בפני בית המשפט הנכבד, ולא טענו ולו פעם אחת, כי חל איסור למסור אותם מטעמי ביטחון המדינה, או מכל טעם אחר. הדברים אומרים דרשני, "וכבר נפסק, ולא אחת, כי בית המשפט יבחן בחשדנות יתרה טעם שנוגד לראשונה בהליכים לפניו, ואין זה אלא לשון המעטה וכל מתחיל יבין" (ע"א 700/89 **חברת החשמל בע"מ נ' מליבו ישראל בע"מ**, פ"ד מז(1) 667, 682 (1993)).

53. רביעית, אין להתעלם אף מן הפרסומים שליוו החלטה זו – שלא למסור את הדוחות – ולא הוכחו על ידי המשיב. הסניגוריה הציבורית סברה שיש לפרסם את הדוחות במלואם, ואילו גורמים אחרים התנגדו לכך. קשה להלום במצב דברים זה, כי מדובר ב"איסור".

54. חמישית, ההחלטה להסתיר במלואם את כל הפרטים בדוחות הביקורת הנוגעים לאסירים ביטחוניים מלמדת מעצמה, כי מדובר בהחלטה שרירותית, בלתי סבירה ובלתי מידתית, שאינה עורכת כל איזון. עיון במיעוט הדוחות שהמשיב בחר להעביר מלמד מעצמו על חוסר הפרופורציונליות שבמחיקה של דוחות שלמים. "הרוח המנשבת מן החוק היא אפוא שיש לבחון בכובד ראש בקשה לקבל מידע מרשות ציבורית, ויש לעשות ככל הניתן כדי לאפשר את קבלת מרב המידע" (ע"ס 6013/04 **מדינת ישראל, משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ**, פ"ד ס(4) 60, 84 (2006)).

55. הנה כי כן, מדובר בהחלטה שאינה עומדת בכללי המשפט המינהלי ודי בכך כדי להביא לביטולה, ולהורות על מסירת מלוא הדוחות.

56. ואולם, אפילו ימצא בית המשפט הנכבד, כי ההחלטה שלא למסור את הדוחות במלואם, ולהסתיר את הפרק אודות הכלואים הביטחוניים בדוח הנוגע לבית הסוהר שיטה, הינה כדן, אין זהו סוף פסוק. סעיף 17(ד) לחוק חופש המידע קובע: "על אף הוראות סעיף 9, רשאי בית המשפט להורות על מתן מידע מבוקש, כולו או חלקו ובתנאים שיקבע, אם לדעתו העניין הציבורי בגילוי המידע, עדיף וגובר על הטעם לדחיית הבקשה, ובלבד שגילוי המידע אינו אסור על פי דין". ככל שיימצא כי ההחלטה הינה כדן, בית המשפט הנכבד יתבקש לעשות שימוש בסמכותו זו, ונוכח העניין הציבורי בגילוי המידע להורות על מסירתו:

"יש בו [בחוק חופש המידע] מעין היתר לשופט לשנות מהאיזונים של החוק, אם לדעתו של השופט העניין הציבורי בגילוי המידע עולה על הטעם שבמניעת הגילוי. בהפעילו אמת מידה זו יתחשב בית המשפט בתכלית החוק. כפי שראינו, במסגרתה של זו, יש להתחשב בשיקול של קידום הדמוקרטיה באמצעות מתן מידע לציבור שיאפשר לו בחירה מושכלת, אשר תאפשר לאמת לנצח במאבק הרעיוני, ותאפשר פיקוח וביקורת על הרשות השלטונית..." (אהרן ברק "חופש המידע ובתי המשפט" **קרית המשפט** ג 95, 103-104 (2003))

57. מכאן לסעד השני המבוקש בעתירה. כאמור, פסק הדין קבע עוד, כי "לאחר קבלת הדוחות, תוכל העותרת להחליט אם להגיש עתירות בעניין הדוחות שהתקבלו, או לעתור לגילוי מלוא

הדוחות, הן אלו שהתבקשו בעתירה והן אלו שהתבקשו בבקשות נוספות שלא נתקפו בעתירה זו".

58. זולת מסירת שלושה דוחות (ואחד מהם, זה הנוגע לבית הסוהר שיטה, ללא הפרק העוסק באסירים ביטחוניים), המשיב לא עשה, חרף חלוף הזמן הרב, כדי למסור איזה מהדוחות האחרים שהתבקש למסורם.

59. נזכיר, כי לפי הנחיית היועמ"ש על המבקרים הרשמיים להיערך למסור מידע זה במענה לבקשת חופש מידע ואף לפרסמו בתוך 60 ימים בצירוף התגובה לו. ועוד לפי הנחיית היועמ"ש, לכתחילה יש לערוך את דוח הביקורת כך שיכלול חלק גלוי שאפשר יהיה למסורו במענה לבקשת חופש מידע.

60. אף אם היה מדובר בהקצאת משאבים משמעותית, הרי שהדבר אינו מביא בהכרח לדחיית הבקשה. בית המשפט העליון פסק, כי סעיף 18(1) לחוק מקנה לרשות שיקול דעת. שיקול דעת זה הוא עובדתי ונורמטיבי כאחד. במישור העובדתי, על הרשות להציג נתונים מפורטים והערכה של היקף הקצאת המשאבים, שהופך אותה בלתי סבירה. במישור הנורמטיבי, מדובר באיזון בין אינטרס היעילות של הרשות לבין הזכות למידע. איזון בין אינטרס לבין זכות הוא איזון אנכי, ומשכך על הרשות להוכיח כי השיבוש בעבודתה יהיה קשה, כלומר שמסירת המידע תהיה כרוכה בהכבדה ממשית על משאביה, כזו שתגרום לשיבוש סדרי העדיפויות שלה. מבחן זה נוטה לטובת הזכות כשלטעם לגילוי המידע חשיבות ציבורית, כלומר שעה שלזכות מתלווה אינטרס ציבורי בגילוי המידע (עע"ס 2398/08 מדינת ישראל – משרד המשפטים נ' סגל, פ"ד סד(3) 666 (2011)). עוד נפסק, כי הדפסתו של חומר ידוע והשחרת פרטים אינן דורשות הקצאה בלתי סבירה מצד הרשות באופן שעולה כדי שיבוש עבודתה (ע"ס (חיפה) 11259-08-15 הצלחה – התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' עיריית חיפה (10.11.2015)).

61. לכללים שנקבעו בפסיקה מצטרף נוהל מספר 8 של היחידה הממשלתית לחופש המידע במשרד המשפטים, "נוהל הקצאת משאבים בלתי סבירה", שמטרתו לתאר את תהליך העבודה והעקרונות על פיהם תבחן הרשות, האם היא רשאית לדחות בקשה לחופש מידע מהטעם שהטיפול בבקשה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה (להלן: [נוהל היחידה לחופש המידע או הנוהל](#)).

62. על פי נוהל היחידה לחופש המידע, יש להתחשב במיקומו הפיזי של החומר, האופן בו הוא אגור ומשך זמן איסופו (סעיפים 2.1-2.3 לפרק "אופן הבחינה" בנוהל). בענייננו, דוחות הביקורת והמענים להם מצויים כולם בידי משרד המשפטים.

63. עוד על פי נוהל היחידה לחופש המידע, בכל הנוגע לאישור החומר למסירה, לרבות מעבר מדוקדק והשחרת פרטים, נדרשת הרשות להראות מהי הבדיקה שנדרשת, על ידי מי, וכמה זמן יידרש לצורך כך (סעיף 2.4 לפרק "אופן הבחינה" בנוהל). לאחר בחינת כלל הנתונים, יש לבחון האם בעיבוד ובמסירת המידע יש הכבדה ממשית על הרשות, שעולה כדי "שיבוש קשה" של עבודתה. שיבוש של מה בכך אינו מצדיק את השימוש בחריג שבסעיף 18(1) (סעיף 3 לפרק "הכרעת הממונה" בנוהל). ככל שיש עניין ציבורי במידע המבוקש, כך מתקיימת הצדקה להשקיע משאבים רבים יותר לצורך המענה (סעיף 4.1 לפרק "הכרעת הממונה" בנוהל).

64. לבסוף, על הרשות העושה שימוש בחריג שבסעיף 8(1) לחוק חופש המידע "לנמק דחייה זו ולצרף את הנתונים שעמדו בבסיס החלטתה, לרבות פירוט מספר השעות וכוח האדם שיהיה עליה להשקיע לצורך הטיפול בבקשה. בנוסף, על הרשות יהיה לפרט ולנמק כיצד מתקיים המבחן המהותי בדבר הסטת כוח האדם ממשימתו העיקרית והשיבוש הקשה שיגרם לרשות כתוצאה מכך" (פרק "המענה" לנוהל).

65. הכרתו של המשיב בכך, שיש חשיבות ציבורית בגילוי המידע המבוקש, כמו גם הנחיית היועמ"ש ונוהל היחידה לחופש המידע מחייבים, כי יפעל לאלתר למסירת הדוחות שהתבקש להעביר לעותרת עוד לפני חודשים ארוכים. אין בפיו כל תירוץ מדוע כילה את זמנו משך חודשים כדי להעביר עד כה דוחות מעטים כל כך, ונמנע מהמשך המאמץ להעביר גם אחרים.

מכל הטעמים האלה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב כמבוקש בראשית העתירה.

29 ביולי 2025

ר/ע 33/8

עודד פלר, עו"ד

ב"כ העותרת